

Den Laethemschen Vriendenkring

Verslag van de vergadering van **dinsdag 8 april 2008**

Plaats : Brouwerijschuur, Dorp, Latem

Aantal aanwezigen: 67

Begin van de vergadering: 19u50

Einde van de vergadering: 22u30

Verontschuldigd: Albert Haelemeersch, Rita Cocquyt, Francine De Sloovere, Brigiet Oliebos, Walter Oliebos.

Agenda :

Onze ere-voorzitter Guido Dhaene wenst de aanwezige leden van harte welkom.

* Hij herinnert ons aan de **boottocht van 10 juni** en aan het succes dat deze Leievaart kent : de inschrijvingen komen goed binnen en wie nog mee wil moet dus zo snel mogelijk inschrijven.

Belangrijk bericht : Ondertussen is het totale aantal deelnemers al opgelopen tot 96 en is het dus absoluut onmogelijk om nog meer deelnemers te aanvaarden. Zij die deze keer de "boot hebben gemist" zullen zeker mee kunnen bij een volgende gelegenheid.

* Verder nodigt Guido al onze leden uit op de vernissage van de tentoonstelling "**Fons Roggeman**" op vrijdag 18 april in de Brouwerijschuur (een organisatie van onze vereniging).

* Ook de tentoonstelling van de Gentse kunstenaar "**Erik Boone**" in de VDK-bank loont de moeite om gezien te worden. Deze loopt nog tot 30 juni (i.s.m. de LVK).

* Het thema van onze volgende vergadering (13 mei) wordt : "150 jaar Gemeenteschool Latem".

* Dan is het ogenblik aangebroken om de spreker van de avond voor te stellen, de heer Armand Vermeulen, die het zal hebben over

Thema van de avond : "**De Simonnet School**"

In een drieluik zal Armand ons spreken over de stichting en de eerste jaren van de School Simonnet, over wie mevrouw Simonnet eigenlijk was en over de periode ná mevrouw Simonnet.

Stichting :

Hoewel verschillende bronnen 1884 als stichtingsdatum aangeven, toch zal blijken uit het volgende dat het echte ontstaan van de school in 1880 is gebeurd.

De oudste bron is een uitgave uit 1903 : "De Schoolgeschiedenis van de gemeente Sint-Martens-Latem van 1800 tot 1900" (van C. Van Oost) waarin is vermeld : "...Mevrouw Parmentier besloot in October 1884 een gansch vrije meisjesschool in te richten..."

Een tweede bron uit 1909 : "Geschiedenis van Sint-Martens-Latem aan bos en Leie" (van Hugo Van den Abeele) zegt : "...besloot in October 1884 eene tweede geheel vrije meisjesschool in te richten..."

De derde bron (uit 1974) : "Schetsen uit 1150 jaar geschiedenis" (van Raf Van den Abeele) noteerde ook oktober 1884 als stichtingsdatum, zich baserend op bovengenoemde geschriften.

De vierde bron tenslotte "Herinneringen aan de Simonnet school", ingeleid door prof. Karel De Clerck, situeert deze duidelijk de stichtingsdatum in 1880 en vervolgt dan met : "...in 1884 installeerde ze haar schooltje in een gebouw waar de school zich nog bevindt..."

Mijn besluit was dan ook duidelijk : wat ik door overlevering wist, namelijk dat mevrouw Simonnet in 1880 aan 7 meisjes les begon te geven en aldus haar school startte, werd door prof. De Clerck hiermee bevestigd.

Het absolute bewijs vond ik in 2 documenten : "Hulde in 1905 - 25 jaar school" en "Tweede huldiging 1930". De polemiek rond het ontstaan van de school en mijn behoefte om daar definitief een einde aan te stellen was voor mij de eerste reden waarom ik mijn boek publiceerde.

De aanleiding tot de stichting van de school moet gezocht worden in de destijds heersende politieke sfeer. Ten gevolge van de eerste schooloorlog in 1879, tussen katholieken en liberalen, waren er in Vlaanderen een aantal scholen met liberale impact. Ze zijn allen opgeslorpt door het staats- of gemeentewonderwijs of verdwenen. Eén is er overgebleven : de school Simonnet (het Instituut van Gent is pas in 1901 gesticht).

Het was dan nog toevallig, want mevrouw Simonnet had, samen met haar vader, aan de meisjesschool voorgesteld een lerares te betalen om de Franse taal aan te leren. Dit werd

geweigerd en als protest tegen het katholieke gemeentebestuur en tegen pastoor De Paepe, die voor zijn pas gestichte vrije meisjesschool beroep had gedaan op kloosterzusters uit Sint-Denijs-Westrem, riep ze 7 meisjes, kinderen van haar personeel en van haar huurders, tot haar om ze te onderwijzen. De start van haar school, in oktober 1880, was daarmee gegeven.

Ze liet haar kinderen mooie hand- en borduurwerken aanleren, ze gaf lessen in goede opvoeding, geschiedenis, cultuur (geput uit haar grote reizen) en vooral de Franse taal.

Andere items waar de nadruk werd opgelegd waren : burgerzin, vaderlandse zin, humanisme, verdraagzaamheid en een permanente dialoog met de ouders van haar kinderen.

In 1884, zoals gezegd, richtte zij een huisje in aan de Maenhoutstraat, waar de eerste onderwijzeres werd aangeworven om de weldra 20 à 30 kinderen op te vangen.

In 1911, 31 jaar na de stichting, (ik heb er lang moeten naar zoeken !) werden de eerste jongens toegelaten (de gebroeders Ranschaert en Remi Van Kwickelberghe). Zo werd de school Simonnet de eerste gemengde school van Vlaanderen.

Tot 1934, of bijna 55 jaar lang, heeft ze de school met vaste hand alleen geleid.

Negentig jaar oud en ziek, stichtte ze op 19 mei 1934 een vzw die tot op heden in dezelfde vorm bestaat. Ze was er de eerste voorzitter van en uw dienaar is thans de 7de voorzitter.

Mevrouw Simonnet stierf op 24 februari 1935 in haar kasteeltje in de Maenhoutstraat en werd, als gevolg van haar testament, samen met haar echtgenoot de heer Simonnet in een kelder op het grote kerkhof in Gent begraven.

Wie was mevrouw Simonnet ?

Het is onmogelijk van de school te spreken zonder haar stichteres beter te leren kennen :

1° omdat het van ver de belangrijkste dame is geweest die ooit in Latem, Deurle of omgeving heeft gewoond en zij om ideologische en filosofische redenen door alle geschiedschrijvers slechts als een bijverschijnsel werd behandeld, terwijl (en het zijn de woorden van Albert Dhaene) "op elke straathoek in Latem haar standbeeld zou moeten staan" voor al het goede dat ze, ook buiten haar school, heeft gedaan. Ondermeer ook om die, tweede reden, heb ik mijn boek gepleegd. (Enkel een straatnaam in een verkaveling herinnerd aan haar naam)

2° omdat de geest die ze uitstraalde door haar opvolgers altijd in min of meerdere mate in stand is gehouden en wij dit tot op heden nog steeds trachten te doen.

Ze werd geboren op 13 januari 1844 als Anne-Marie Floride Vanheeuverswijn, dochter van een welstellende Gentse textielhandelaar. Ze studeerde in het Frans maar de school hebben we niet kunnen terugvinden. Ze was dus 36 jaar toen ze haar school stichtte.

Door haar eerste huwelijk met Edward Parmentier op 9 november 1868 is ze naar Latem gekomen. Mijnheer Parmentier was notaris aldaar en goede vriend van Binus Van den Abeele (die later een belangrijke rol als rentmeester van het echtpaar Simonnet zou spelen).

Ze bouwen samen hun kasteeltje, in 1874, in de Maenhoutstraat (nu afgebroken) waar ze haar school begint in 1880. Haar echtgenoot sterft in 1883.

In september 1887 treedt ze voor de tweede maal in het huwelijk met Edward Simonnet, een rijk man, "propriétaire à Paris". Hij zou haar stimuleren met haar sociale werken en in het bijzonder met haar school, waaraan hij 7 jaar na de stichting zijn naam zou geven.

Ze gaan samen, vooral tijdens de winter, in Parijs wonen en nemen Binus Van den Abeele als rentmeester. Ze komen zeer veel naar Latem en mijnheer Simonnet doet veel voor de school.

Helaas, in februari 1900, 13 jaar na hun huwelijk, sterft hij en wordt ze terug weduwe. Ze blijft nog enkele jaren in Parijs wonen doch komt veel naar Latem, waar ze juffrouw Uyttersprot als directrice heeft aangesteld.

Toen ik enkele jaren geleden mijn boek schreef, wilde ik graag mensen ontmoeten die haar nog goed gekend hadden. Zo kwam ik heel wat te weten over haar van Albert Dhaene, Georges Ketels, Elly Ranschaert en nog een paar anderen.

Het best heb ik haar eigenlijk leren kennen via de meer dan 150 brieven die ze bijna wekelijks (wanneer ze in Parijs woonde) naar haar rentmeester Binus en haar directrice Valerie Uyttersprot verstuurd. Uit deze brieven blijkt vooral haar sociaal engagement, haar grote morele gaven, haar groot hart voor de minderbedeelden, haar culturele kennis, interesse en inzet en haar stralende distinctie. Haar medeleven in vreugde en verdriet waren legendarisch. Een anekdote, na het overlijden van mijnheer Simonnet, illustreert een en ander. Ze schrijft naar Binus : "Mon cher Binus, Je voudrais, en mémoire de mon cher Eduard, faire une

distribution de pain aux pauvres, sans distinction de parti. Veuillez me dire à peu près le nombre de pains qu'il faudrait ». Bakkerin Hortense Schaubroeck (een van haar huurders) kreeg de bestelling.

Clara, de dochter van Binus Van den Abeele, wordt in Parijs uitgenodigd, waar ze persoonlijk door mevrouw Simonnet wordt opgeleid. Ze kende al haar schoolkinderen persoonlijk en ze liet sommigen op haar kosten verder studeren.

In haar riant appartement in Parijs ontving ze de elite van de Franse kunstenaars : letterkundigen, beeldende kunstenaars, operazangers en musici waren steeds welkom. Ze had een grote verering voor kunstenaars, wetenschappers en politici en ook vorstenhuizen genoten permanent van haar aandacht.

Ze inviteerde haar onderwijzeressen bij haar in Parijs en ze rapporteert dit aan haar rentmeester als volgt :

“Le séjour des institutrices m'a été très agréable. Mademoiselle Uyttersprot, étant fort intelligente, on a grand plaisir à lui faire voir les merveilles de Paris, ses réflexions sont très sensées et son jugement très sain.....(en ze vervolgt)...J'ai été bien contente de pouvoir conduire les institutrices au théâtre de la grande Sara (Bernhard), justement on jouait « La Samaritaine » d'Edmond Rostand : c'est un sujet, tiré de la bible, on ne le joue que pendant la semaine sainte et les jours de Pâques, ...enz. »

Terloops gezegd : de juffrouwen, die van mevrouw Simonnet de kans kregen om op haar school les te geven, mochten niet getrouwd zijn !

Vooral in onze gemeente zal ze haar blijvende stempel drukken van haar sociaal, cultureel engagement door het oprichten van een school. Ze deed dit als jonge vrouw van 36 jaar en zou deze school bijna 55 jaar besturen én financieren, je moet het maar doen !

Zelf van gegoede ouders en weduwe van twee zeer welstellende echtgenoten, was ze vanzelfsprekend ook een rijke vrouw. Ze liet echter velen van haar rijkdom meegenieten.

In 1907 bezat ze in Latem 36 huurpanden (40 ha grond). Velen konden de huur soms niet betalen, wat ze oogluikend toeliet. Vooral de kunstenaars wisten dat te appreciëren. Karel Van de Woestijne, zijn broer Gust, Jules De Praetere, George Minne, Fons Dessenis, Valerius De Saedeleer, Gust De Smet..... ze mochten haar allen dankbaar zijn.

En ze waren dat ook, want bij het 50-jarig bestaan van haar school waren o.a. Gust De Smet, Jenny Montigny e.a. aanwezig en tekenden het gulden boek.

De aantrekkingskracht van de kunstenaars naar onze gemeente was dus niet enkel door het “speciale licht” boven de Leie, maar wel door mevrouw Simonnet, die hen via haar rentmeester Binus Van den Abeele onderdak verschafte. Ook dit aspect is door al de kunsthistorici en de historici die Latem bezongen veel te weinig of zelfs niet aan bod gekomen !

Tientallen gezinnen mochten ook van haar gulheid genieten. Honderden kinderen kregen door mevrouw Simonnet een prima opvoeding. Velen brachten het zeer ver in de maatschappij en werden vooral rechtschappen burgers, wat de bedoeling was van haar onderwijsmethode. Ze predikte verdraagzaamheid en pluralisme vóór het woord was uitgevonden en leerde ons zeer vroeg dat de kennis van de 2^e taal belangrijk was en nog is.

Als veelzeggende getuigenis van haar dankbaarheid, haar eenvoud, haar gulheid en haar vriendschap wil ik de laatste brief citeren die ze vanuit Parijs naar Binus verstuurde op 30 november 1914. Daarna zou ze zich definitief in de Maenhoutstraat vestigen tot haar dood. De brief (vertaalde versie) luidt als volgt :

“Mijn beste Binus, Hierbij ingesloten de kwijtingbrief die U wenste en die ik trouwens van plan was U te geven. Wil U zo goed zijn aan mijn huurders te zeggen dat ik er vanaf zie om een jaar huur te heffen, gezien de droeve omstandigheden die we doormaken en eveneens omdat ik, op enkele uitzonderingen na, altijd de beste verstandhouding met hen heb gehad. Ik hoop van ganser harte dat deze kleine opoffering een opluchting voor hen zal zijn. Ik denk dat één jaar beheer U ongeveer 240 frank moet opbrengen; ik voeg er 20 frank voor Herman bij om gedurende twee jaar mijn planten verzorgd te hebben, 20 frank voor mijn uitstekende zaakwaarnemer Hugo en om de som af te ronden 20 frank voor Clara, totaal 300 frank. Ziezo, ik denk dat de rekeningen geregeld zijn, konden we er maar ook zo vanaf komen met Duitsland. Veel lieve groeten aan U allen. (get.) Marie Simonnet”.

Wat na mevrouw Simonnet ?

Zoals gezegd wordt op 28 april 1934 de "vzw School Simonnet" opgericht. Mevrouw Simonnet zal er tot haar dood (24 februari 1935) de eerste voorzitter van zijn. Vanaf de datum van oprichting had ze haar vertrouweling en steun van de school als afgevaardigde beheerder aangeduid: Fernand Van Camp was zijn naam. Hij zou vanaf 6 maart 1942 A. Hermanne (2^e voorzitter) als voorzitter opvolgen, tot aan zijn dood op 17 oktober 1957. Hij was een groot voorzitter die de school op eigen kracht door de oorlogsjaren leidde.

In 1945 is het geld van de nalatenschap, door de devaluatie, totaal onvoldoende om de school te runnen en besluit Van Camp toe te treden tot het "Vrij niet confessioneel gesubsidieerd onderwijs". Dit betekent dat het onderwijzend personeel in het vervolg betaald zal worden door het departement en dat er een -weliswaar totaal onvoldoende- werkingskrediet wordt toegekend. De school, waarvan het deficit door voorzitter Van Camp tot in 1957 wordt bijgepast, beleeft een hoogconjunctuur.

De opvolgers als voorzitter van de beheerraad zijn :

Jean Tytgat, notaris (van 1957 tot 1971), Marc De Groo, notaris (van 17 november 1971 tot 30 mei 1979), Robert Cnops (van 30 mei 1979 tot aan zijn overlijden op 22 september 1985).

De grote instorting begon toen, met een beheerraad die herleid was tot 4 personen, met een dienstdoende voorzitter en met een slordig beleid. Op verzoek van 2 van de 4 beheerders nam ik op 2 februari 1991 de functie van voorzitter op. En zelfs mijn aftreden is gekend: dit zal, op eigen verzoek, gebeuren op 1 juli 2009.

Na Van Camp zet de deemstering van de school zich stilaan in. In mijn boek heb ik naar de verschillende oorzaken van die achteruitgang gezocht maar ik zal hier niet over uitweiden, dat zou ons te ver leiden. Feit is dat midden de jaren zeventig en eind de jaren tachtig de school tweemaal op sterven na dood was en dat er zelfs, door de zeldzaam overblijvende beheerders, van ontbinding en verkoop wordt gesproken. Door de inzet van tientallen vrijwilligers, oud-leerlingen en vrienden van de school zou de school tussen de jaren 1960 tot 1990 overleven. Toen was het licht uit: een verouderde infrastructuur, een grote schuldenlast en geen toekomstperspectief. Er waren in 1990 nog 78 leerlingen, kleuters inbegrepen.

Begin de jaren '90 heeft een nieuw initiatief de school gered en op een nieuw spoor gezet. De geschiedenis hiervan moet ik evenwel, wegens mijn persoonlijk impact hierbij, door anderen laten vertellen. De school stelt het thans zeer goed, heeft moderne gebouwen en zal volgend schooljaar over een schitterende bijkomende infrastructuur kunnen beschikken. Er zijn nu permanent tussen de 190 en 200 schoolkinderen en 20 personeelsleden.

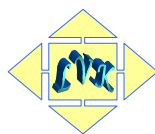
Wat echter een feit was en ook in de toekomst zal blijven is dat deze, wegens haar geschiedenis, unieke school steeds op goede bestuurders en helpende handen zal moeten kunnen rekenen. Eigenlijk is het een klein mirakel dat de school nog bestaat. Ik hoop dat dit mirakel zich nog vele jaren zal kunnen voltrekken.

Hierop dankt Armand zijn publiek voor hun bijzondere aandacht en krijgt hij ook van hen een meer dan verdiend applaus voor de bijzonder interessante uiteenzetting over een belangrijk stukje uit ons sociaal en cultureel erfgoed.

Het lijvige en waardevolle boek "Madame Simonnet en haar school 1880-2000" van de hand van Armand Vermeulen is nog beschikbaar en kan aangekocht worden (40 €) bij Guido Dhaene of in de school Simonnet zelf.

Met een vriendengroet en tot de volgende vergadering op
Dinsdag 13 mei 2008 om 19u30 in de Brouwerijschuur

Wilfried Vancampenhoudt
Secretaris

Albert Haelemeersch
Voorzitter

Den Laethemschen Vriendenkring

Secretariaat : Maenhoutstraat, 85, 9830 Sint-Martens-Latem

Tel/Fax : 09/329 67 39 - GSM : 0475/94 98 18 - E-mail : campevents@telenet.be - Bank : 390-0344860-80